

Željko Predojević

Znanstveno-istraživački rad lektora na Filozofskom fakultetu u Bratislavi

U ovom kratkom tekstu će se govoriti o znanstveno-istraživačkom radu lektora na primjeru Katedre slavenskih filologija Filozofskog fakulteta Sveučilišta Komenskoga u Bratislavi. Naime, na određenim sveučilištima uloga lektora nije samo poučavanje jezika, već se od lektora očekuje i njegova znanstvena djelatnost u vidu publiciranja, sudjelovanju na znanstvenim konferencijama s referatima, kao i u njihovu organiziranju, mentoriranju završnih diplomskih radova i slično. U sredinama u kojima ne postoji nekakva druga (viša) institucija (instituti, zavodi i sl.) koja skrbi o kroatistici (ili slavistici) u znanstvenom pogledu, često su katedre ili odsjeci na kojima je zaposlen lektor jedine znanstvene institucije koje u sklopu znanstveno-istraživačkih projekata skrbe o statusu kroatistike u zemlji u kojoj djeluju te su time i poslovi lektora osim pedagoški, usmjereni i u znanstvenom pogledu.

Predstavimo prvo samu Katedru slavenskih filologija. Naime, ona djeluje od 1921. godine kada je osnovan Seminar slavenske filologije, a od 1964. godine utemeljena je Katedra slavistike i indoeuropeistike. Studij hrvatskoga jezika i kulture postoji od samog osnivanja i sada broji već 95 godina djelovanja. Danas studenti mogu birati žele li studirati hrvatski jezik i književnost u sklopu slavističkih studija ili u programu prevoditeljstva. Prevoditeljski studij postoji u raznim kombinacijama s drugim stranim jezicima, ali i u kombinaciji s povijesti i etnologijom, a u sklopu slavističkih studija studenti mogu odabrati još jedan od slavenskih jezika koji im se nudi na Katedri slavenskih filologija (bugarski, poljski, slovenski i srpski jezik).

Što se tiče samoga usmjerenja rada Katedre, možemo reći da je on trojak. Prva trećina rada na Katedri jest sam rad sa studentima, odnosno pedagoškoga je usmjerenja; druga pak trećina rada jest rad na znanstveno-istraživačkim projektima čiji su nositelji uglavnom stalno zaposleni domicilni znanstvenici, a posljednja trećina rada usmjerena je k publiciranju znanstvenih radova. Kada uvidimo ovakvo usmjerenje rada Katedre, jasno je da i zaposleni na njoj trebaju imati i znanstveni stupanj. Danas je na Katedri zaposleno 11 osoba i svi osim jedne¹ imaju zvanje doktora znanosti iz područja svojih filologija. Domaći članovi katedre mogu biti zaposleni samo ako imaju znanstveno zvanje doktora znanosti. Jedanaesta osoba je pak doktorandica.

Vratimo se lektoru hrvatskoga jezika i opisu njegova posla prema mom osobnom iskustvu od rujna 2015. godine do danas. Dakle, što se tiče poučavanja, lektor tjedno izvodi 14–16 sati redovne nastave, uz to 2–4 sata nastave koja je namijenjena javnosti (tečajevi za učenje hrvatskoga jezika). No, zbog već navedene činjenice da u Bratislavi ne postoji nikakva druga znanstvena institucija koja bi imala zaposlene kroatiste doktore znanosti od njega se očekuje i:

¹ Riječ je o lektorici srpskoga jezika, ali valja naglasiti da je ona trenutno na drugoj godini doktorskoga studija.

- mentorstvo pri pisanju završnih diplomskih radova,
- sudjelovanje u komisijama za obranu završnih diplomskih radova,
- sudjelovanje u komisijama na državnim ispitima,
- sudjelovanje u znanstveno-istraživačkim projektima,
- publiciranje znanstvenih studija i
- predstavljanje Katedre s referatima na znanstvenim konferencijama.

Za kroatistiku u Slovačkoj i te kako je važno da lektor hrvatskoga jezika ima i znanstveni stupanj doktora znanosti jer jedino je tada moguće da on bude članom komisije na državnim ispitima² (tzv. *štatnice*), a također može biti mentor studentima pri pisanju završnih diplomskih radova, koji tada mogu biti i na hrvatskom jeziku. Tako je akademske godine 2016./17. prvi puta u povijesti Sveučilišta Komenskoga obranjen diplomski rad na hrvatskome jeziku. Riječ je o studentici Mariji Oškovojoj i radu *Motiv lijepe Mare u hrvatskoj usmenoj književnosti* kojoj je mentor bio autor ovog rada, a u tijeku je mentoriranje završnog diplomskog rada pod nazivom *Usporedni pregled hrvatskog i slovačkog tradicijskog blagdansko nazivlja* koji piše studentica Dominika Dianova.

Nadalje, pojasnimo detalje koji se tiču rada lektora hrvatskoga jezika na znanstvenim projektima. Projekti su uglavnom orijentirani slavističkim temama gdje je za hrvatski dio, jasno, zadužen i hrvatski lektor. Osim osnovnoga zaduženja da prikuplja i upozorava suradnike na projektu o recentnoj hrvatskoj znanstvenoj literaturi, zatim da upozorava suradnike na znanstvene časopise u Republici Hrvatskoj i mogućnostima publiciranja, njegov je zadatak i sam znanstveno-istraživački rad koji predstavlja javnosti publiciranjem i sudjelovanjem na znanstvenim konferencijama.

Trenutno je aktualan projekt *Percepcia nadprirodzena v jazykoch a kultúrach Slovanov s akcentom na západoslovanský a južnoslovanský areál* (Percepcija nadnaravnog u jezicima i kulturama Slavena s naglaskom na zapadnoslavensko i južnoslavensko područje) koji će trajati još dvije godine (2018. – 2020.), a koji je pod okriljem VEGA-e (Znanstvena projektna agencija Ministarstva školstva, znanosti, istraživanja i sporta Slovačke Republike i Slovačke akademije znanosti). Njegova je voditeljica ujedno i pročelnica Katedre slavenskih filologija doc. PhDr. Mária Dobříková, CSc., a suradnici na projektu su prof. PhDr. Miroslav Dudok, DrSc., Mgr. Svetlana Kmecová, PhD., Mgr. Saša Vojtechová Poklač, PhD., Mgr. Željko Predojević, PhD., Mgr. Magdalena Zakrzewska-Verdugo, PhD. i doktorandica Mgr. Zuzana Obertová. Voditeljica projekta uspjela je zaposliti kao tajnicu projekta i poslijedoktorandicu kroatisticu Mgr. Milinu Svítkovu, PhD.

Cilj je projekta na temelju etnografskog, povijesnog i usmenoknjiževnog korpusa pokušati rekonstruirati percepciju nadnaravnog u jezicima i kulturama Slavena te ju

² Za razliku od Republike Hrvatske, u Slovačkoj se državni ispiti polažu na kraju studija i u slučaju kroatistike čine ispit znanja koji se sastoji od poznavanja hrvatskoga jezika, hrvatske književnosti, ali i prevođenja sa slovačkoga na hrvatski i hrvatskoga na slovački jezik. Članovi komisije, prema slovačkim zakonima, najmanje moraju imati zvanje doktora znanosti.

usporediti u pojedinim slavenskim jezicima i kulturama. Koraci u projektu jesu:

1. prikupljanje recentne znanstvene literature iz područja etnologije i etnografije, a zatim i etnolingvistike i etnofrazeologije,
2. rad na prikupljenom korpusu,
3. samostalno publiciranje znanstvenih radova,
4. organizacija međunarodne znanstvene konferencije SLAVOFRAZ 2019. te
5. izdavanje monografije s recenziranim referatima s konferencije.

Zadaća lektora hrvatskoga jezika involvirana je u svaku fazu projekta, tako je lektor do sada u sastavu projekta objavio dio svoje monografije *Usmene priče Hrvata iz južne Baranje* (2018), odnosno dio monografije koji analizira mitsko-demonološke predaje izdan je pod okriljem navedenoga projekta. Osim toga, lektor je s referatom sudjelovao na XIV. međunarodnom kroatističkom znanstvenom skupu u Pečuhu, Republika Mađarska, na temu prizivanje kiše u panonskom kulturnom krugu koje je također dijelom navedenog znanstvenog projekta.

Navedeno je da će u sklopu projekta biti organizirana i međunarodna konferencija SLAVOFRAZ na kojoj lektor treba sudjelovati od organizacijskog do znanstveno-istraživačkog oblika sudjelovanja.

Dakle, zaključno možemo ponoviti da u ovakvim sredinama, poput Bratislave, gdje ne postoje znanstveni instituti ili zavodi koji skrbe o kroatistici, uloga katedri ili odsjeka na kojima je zaposlen lektor hrvatskoga jezika imaju za poslanje i skrbiti o kroatistici i u znanstvenom pogledu, te se od lektora, skladno poslanju katedre, očekuje i znanstveno-istraživački rad.